

KAN DU FINDE PLANTERNE? CAN YOU FIND THE PLANTS? KÖNNEN SIE DIESE PFLANZEN FINDEN?

KÆRULD
Cottongrass
Wollgras

BENBRÆK
Bog asphodel
Moorlilie

KLOKKELYNG
Bell heath
Glocken-Heide

HEDELYNG
Common heather
Heidekraut

REVLING/SORTBÆR
Black crowberry
Schwarze Krähenbeere

KRYBENDE PIL
Creeping willow
Kriech-Weide

MOSETROLDURT
Common lousewort
Wald-Läusekraut

SANDHJÆLME
Marram grass
Gewöhnlicher
Strandhafer

TØRVEMOS
Sphagnum moss
Torfmoos

TRANEBAER
Cranberries
Moosbeere

MOSE-PORS
Bog myrtle
Gagelstrauchs

MOSEBØLLE
Bog bilberries
Rauschbeeren

SOLDUG
Sundew
Sonnentau

RENSDYRLAV
Reindeer lichen
Ebenästige
Rentierflechte

RØD BÆGERLAV
Red pixie-cup
Schuppige
Scharlachflechte

PRAKTIK INFORMATION

Ruten er markeret med blå pile og begynder ved Lodbjerg Fyr. Dele af ruten går gennem løst sand, mens andre dele er våde meget af året. Selve klittoppen Penbjerg er meget stejl, men det er muligt at gå højre om.

Sværhedsgrad: Svær

PRACTICAL INFORMATION

The trail is marked with blue arrows and begins at Lodbjerg Lighthouse. Parts of the route go through loose sand, while other sections are wet for much of the year. The top of Penbjerg dune itself is very steep, but it is possible to detour around it.

Level of difficulty: Difficult

PRAKTISCHE INFORMATIONEN

Die Route ist mit blauen Pfeilen markiert und beginnt am Leuchtturm von Lodbjerg. Teile der Strecke führen durch losen Sand, andere sind fast das ganze Jahr über nass. Die Dünenkuppe Penbjerg selbst ist sehr steil. Auf einem Weg, der nach rechts abzweigt, kann sie jedoch umgangen werden.

Schwierigkeitsgrad: Schwer

Nationalpark Thy
Vesterhavsgade 168,
Nr. Vorupør, 7700 Thisted
Tlf 7254 1500
www.nationalparkthy.dk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

15. Juni Fonden

Udarbejdet af Anja Woelders,
Louise Winther og
Nationalpark Thy.

Udgivet af Nationalpark Thy.
2. opdag 2023
10.000 eksemplarer
Design: Tilde Grafisk
Tryk: KLS PurePrint

Foto: Susanne Worm,
Kristian Amby og
Nationalpark Thy.
Grundkort:
Geodatastyrelsen
Kort: Super Schwarz
og Tilde Grafisk.

DK / UK / DE

NATIONALPARK
THY

PENBJERGRUTEN VED LODBJERG FYR

THE PENBJERG TRAIL AT LODBJERG LIGHTHOUSE
DER PENBJERG-ROUTE AUF LODBJERG LEUCHTTURM

5,7 KM

DANMARKS NATIONALPARKER

VELKOMMEN TIL PENBJERG-RUTEN

Betagende udsigter og store, åbne vidder møder dig på denne tur. Bestig klittoppen Penbjerg og lær om klithedens særige planter, der er tilpasset de barske levevilkår med vind, sand og salt.

I foråret blæser kæruldens hvide uldtotter i vinden og over sommeren lyser den solgule bog asphodel om kap med den lyserøde klokkeling. Allersmukkest er det i sensommeren, når hedelyngen danner et lilla tæppe.

WELCOME TO THE PENBJERG TRAIL

Follow the trail and enjoy the view from the top of Penbjerg dune. Learn about the special plants on the dune heath that have adapted to the harsh living conditions of wind, sand and salt.

In spring, the white woolly tufts of the **cottongrass** blow in the wind, while over the summer, the sun-yellow **bog asphodel** shines in competition with the pink **bell heath**. It is at its most beautiful in late summer, when the **common heather** forms a purple carpet.

WILLKOMMEN AUF DER PENBJERG-ROUTE

Diese Route führt Sie auf die Dünenkuppe Penbjerg. Freuen Sie sich schon jetzt auf die wunderschöne Aussicht und erfahren Sie mehr über die besonderen Pflanzen der Dünenheide. Sie sind perfekt an die rauen Lebensbedingungen angepasst, die durch Wind, Sand und Salz entstehen.

Im Frühjahr tanzen die weißen Wollbüschel des **Schmalblättrigen Wollgrases** im Wind. Im Sommer wetteifert die sonnengelbe **Moorlilie** mit der rosa **Glocken-Heide**. Am allerschönsten ist es im Spätsommer, wenn das **Heidekraut** zu einem riesigen violetten Teppich wird.

1 Klitheden er domineret af dværgbuske som **hedelyng** og **revling**, hvorfra man kan høste spiselige sortbær. I det tidligere forår blomstrer **krybende pil** med sine små gæslinger og når sommeren kommer, blomstrer den særegne **mosetroldturt**.

2 Kan du se bronzealdergravhøjene mod nordøst? I bronzealderen var området langt mere frødig og gravhøjene skiller sig ud med deres mørkere vegetation, da de ikke består af sand, men af den muld, der den gang blev gravet op.

3 Lav en afstikker til en storslået udsigt. Følg sort rute gennem den tidligere vandrekrit *Lodbjerg Sande* og ud til de stejle skrænter ved havet. I skrænterne ses tynde, mørke tørvelag af gamle platerester. Sandlagene er dannet under tidligere sandflugtsperioder.

4 På toppen af Penbjerg ses det, hvordan **sandhjælmens** lange rødder stabiliserer sandet. I slutningen af 1700-tallet tilplantede man systematisk klitterne med ekstra sandhjælme for at dæmpe sandflugten. I dag er der mangel på bart sand, hvilket er til stor gene for markfirben og en række af insekter og laver.

5 Redningsvejen er markeret med stævnen af en redningsbåd. Her blev redningsbådene trukket, når de skulle hjælpe forliste sømænd. Redningsvejen er nu en 67 km lang vandrute gennem Nationalpark Thy.

6 I de fugtige områder gror den tæppedannende **tørve-mos**, som kan vokse uendeligt. **Tranebærs** røde bær kan sankes efter den første frost. Om vinteren kan raklerne fra den aromatiske busk **mose-pors** sankes til snaps og om sommeren kan bladene bruges. Hen på sommeren kan der sankes **mosebøllebær**. Er man heldig, kan man finde **soldug** – en kødædende plante - og se spidssnudet frø og vandsalamander.

7 På klittoppe og sydvendte skrænter gror grålige laver og mosser. En af de mest kendte laver er **rensyrlav**. Ved at kigge nøje efter, kan man finde den særlige **røde bægerlav**, der har røde "bægref" på toppen af en grå udvækst.

2 Gravhøje / Burial mounds / Grabhügel

PENBJERGRUTEN

THE PENBJERG TRAIL

DER PENBJERG-ROUTE

Følg blå rute

Follow the blue route

Folgen Sie der blaue Route

Lodbjerg Fyr Lighthouse / Leuchtturm

SIGNATURFORKLARING KEY / LEGENDE

• • • 5,7 km

• • • 0,6 km afstikker
Detour / Abstecher

● Udsigtspunkt
Viewpoint / Aussichtspunkt

* Gravhøje
Burial mounds / Grabhügel

1 The dune heath is dominated by dwarf shrubs such as **common heather** and **black crowberry**. In early spring **creeping willow** with its delicate catkins blossoms and when summer arrives, the distinctive **common lousewort** blooms.

2 Can you spot the Bronze Age burial mounds to the north-east? During the Bronze Age, the area was much more lush, and today the burial mounds stand out with their darker vegetation, as they are not formed of sand, but of the topsoil that was dug up at the time.

3 Take a detour for a magnificent view! Follow the route marked with black arrows along the former migrating dunes of *Lodbjerg Sande* and out to the steep slopes by the sea.

4 At the top of Penbjerg you can see how the long roots of the **marram grass** stabilise the sand. In the late 1700s, the dunes were systematically planted with extra marram grass to reduce sand drift. Today, there is a lack of bare sand in the national park, which threatens the livelihoods of sand lizards and a variety of insects and lichens.

5 The trail *Redningsvejen* (rescue trail) is marked by the bow of a lifeboat. This is the route along which lifeboats were pulled by horses, to rescue shipwrecked sailors. Redningsvejen is now a 67 km beautiful hiking route.

6 In damp areas, carpet-forming **sphagnum moss** grows endlessly. Red **cranberries** can be picked after the first frost. In winter, the catkins of the aromatic shrub **bog myrtle** can be collected for making schnapps, and in summer the leaves can be used. In summer, you can pick **bog bilberries**. If you're lucky, you may find **sundew**, a carnivorous plant, and spot a moor frog or newts.

7 Greyish lichens and mosses grow on dune tops and south-facing slopes. One of the most well-known lichens is **reindeer lichen**. If you look closely, you can find the distinctive **red pixie-cup**, which has red 'cups' on top of a grey growth.

3 Udsigtspunkt / Viewpoint / Aussichtspunkt

1 In der Dünenheide wachsen vor allem Zwergräucher wie **Heidekraut** und **Schwarze Krähenbeere**. Als einer der ersten Frühlingsboten zeigen sich die kleinen Kätzchen der **Kriech-Weide**, im Sommer blüht das **Wald-Läusekraut**.

2 Haben Sie schon nach Nordost geschaut und die Grabhügel aus der Bronzezeit entdeckt? Damals war die Gegend noch viel fruchtbarer. Sie bestehen deshalb nicht aus Sand, sondern aus dem Mutterboden, der damals aufgehäuft wurde.

3 Kleiner Abstecher – großartige Aussicht. Folgen Sie der schwarzen Route an der Wanderdüne *Lodbjerg Sande* entlang bis auf die Klippen hoch über dem Meer.

4 Oben auf der Kuppe des Penbjerg ist sehr schön zu sehen, wie die langen Wurzeln des **Gewöhnlichen Strandhafers** den Sand halten. Ende des 18. Jahrhunderts wurden die Dünen systematisch mit Strandhafer bepflanzt, um die Sandverwehung zu verringern. Deswegen gibt es heute kaum noch Sandflächen. Nicht allen gefällt das: Zauneidechsen und viele Insekten und Flechten brauchen unbewachsene Sand als Lebensraum.

5 Der „Rettungsweg“ ist mit dem Bug eines Rettungsbootes markiert. Auf diesem Weg wurden die Rettungsboote gezogen, um schiffbrüchigen Seeleuten zu helfen.

6 An den feuchten Stellen wächst **Torfmoos**. Die roten Beeren der **Moosbeere** können nach dem ersten Frost gepflückt werden. Im Winter können die aromatischen Stängel des **Gagelstrauchs** für Schnaps gesammelt. Im Sommer sind auch die **Rauschbeeren** reif. Mit etwas Glück stoßen Sie auf **Sonnentau** – eine fleischfressende Pflanze.

7 Auf Dünenkuppen und an Südhängen wachsen gräuliche Flechten und Moose. Eine der bekanntesten Arten ist die **Echte Rentierflechte**. Wer genau hinschaut, kann auch die **Schuppige Scharlachflechte** entdecken.

4 Markfirben / Sand lizard / Zauneidechsen